

Lovmandshøj

eller Hvorfor lå Danmarks hovedstad i Jelling?

Den første tanke, en vejhistoriker får, når han kommer til et spektakulært sted, er, hvilke vigtige veje har gået her? Og Jellings placering ved Hærvejen, Danmarks første hovedvej, giver spørgsmålet: Hvorfor ligger kongsgården her?

Ingeniør Arne Rosenkvist Daugård
arne.rosenkvist@mail.tele.dk

Figur 1. Jelling-stenene inden de blev anbragt under beskyttende glas. Foto: Arne Rosenkvist, Daugård.

Det er hele vejen fra Ejderen i syd til midt i Norge, hvis vi skal tro indskriften på Jellingestenen:

"Harald konge bød gøre kumler disse efter Gorm fader sin og efter Thyra moder sin, den Harald som sig vandt Danmark al og Norge og Danerne gjorde kristne".

Vejhistorikerens første tanke er: Der må være et vigtigt trafikknudepunkt her, hvorfor skulle Danmarks hovedstad ellers ligge på dette sted?

På Hærvejen, der forløber vest om Jelling og har retning mod Nr. Snede og videre mod Viborg, ligger der nordvest for Jelling et T-vejskryds og en kæmpehøj, der kaldes Lovmandshøj. Navnet siger, at her på tingstedet har lovmanden remset de gamle love op. Og når tingstedet ligger så tæt på kongesædet, har det måske også været landsting og kongehyldningssted.

Hvad siger de skrevne kilder om vej-

Figur 2. Lovmandshøj ved Gl. Viborgvej = Hærvejen. Foto: Arne Rosenkvist, Daugård.

Figur 3. Tamdrup kirke øst for Horsens. Foto: Arne Rosenkvist, Daugård.

Figur 4. Guldalteret i Tamdrup kirke.
Foto: Arne Rosenkvist, Daugård.

Figur 5. Guldrelieffer med Poppo's jernbyrd og Haralds dåb. Foto: Arne Rosenkvist, Daugård.

krydset ved Lovmandshøj? Vi kender vel alle sagnet om kong Erik Ejegod! I hans regeringstid åndede alt fred og fordragelighed i Danmark. Der var så fredeligt, at man kunne lade en guldring ligge frit tilgængelig fremme ved alfarvej. I Saxos Danmarkshistorie 5. bog finder vi historien om Frode Fredegod. Her i uddrag: *"Det endte med, at han (Frode Fredegod) i Jylland, som jo var hovedlandet i hans rige, fik en stor tung guldring opsat ved et vejkryds, et prægtigt bytte, der skulle sætte den ærlighed han krævede, på prøve. Så stor respekt stod der omkring Frodes myndige person, at selv guld, der lå frit fremme for enhver, der ville stjæle det, lå lige så sikkert, som havde det ligget forvaret bag de stærkeste læse"*.

Denne historie henlægges af lokale historikere til Lovmandshøj. Det bekræfter antagelsen af, at dette vejkryds var et af kongerigets vigtige trafikknudepunkter, el-

lers havde kongen vel ikke valgt stedet til sit "reklamenummer" med guldringen.

Vejen, der tager af ved Lovmandshøj, har retning mod det frodige Østjylland, der strækker sig fra Vejle fjord til Gudenåens udløb i Randers fjord. Et blik på Jyllandskortet viser, at det eneste sted, man kan komme fra Hærvejen og dertil, uden at krydse Gudenåen, er mellem Grejsdalen og Tørring omkring Ølholm, hvor hovedvej 13 i disse år udbygges til motorvej.

Efter man har passeret Ølholm-Uldum, deler vejen sig et sted. En gren har retning mod Skanderborg og én har retning mod Horsens.

Hvor vigtig denne vej har været, får vi bevis på ved den prangede Tamdrup kirke på højdedraget vest for Horsens. Her har ligget flere trækirker, inden denne kirke blev bygget i 1125. Det er ikke en tilfældig lille kirke, men landets største landsbykirke byg-

get i domkirkestil (romansk Basilika) med tre skibe. Det er en valfarts- og dåbskirke. Den nærliggende gård hedder oven i købet Bisgård eller Bispegård.

Kirkens hovedattraktion er et gyldent alter, hvor der kunstfærdigt er udhamret motiver fra Harald Blåtands tid. Man ser munken Poppo udfører underværker, der overbeviser Harald, så han "gjøre Danerne kristne".

Et andet guldrelief viser, hvordan Harald Blåtand bliver døbt af munken Poppo, der nu ses i biskopskrud. Det beviser ikke, at Kong Harald blev døbt her, men tanken strejfer én, og det gjorde kirken til valfartskirke til ære for St. Poppo.

Der er altså flere historiske episoder, der viser, at vejknudepunktet mellem Hærvejen og de østjyllandske veje var så vigtigt, at Jelling blev valgt til Danmarks hovedstad. ■